

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

gemeente

Winterswijk

Inleiding

De gemeente Winterswijk heeft een oppervlakte van in totaal 13.881 hectare. Voor het beheer van de openbare ruimte worden middelen ingezet voor:

- Wegen en verkeer, inclusief openbare verlichting, kunstwerken, meubilair en bebording.
- Waterbeheer, met inbegrip van riolering en beduikering.
- Stedelijk groen, buitensportcomplexen en speelterreinen.

Wegen

Het wegenbeheer in de gemeente Winterswijk is zowel binnen als buiten de kom gebaseerd op het Wegenbeheerplan 2020-2024. Uitgangspunt is dat de onderhoudsbehoefte functioneel en risicogestuurd wordt bepaald. Daarvoor worden alle verhardingen tweejaarlijks aan een visuele inspectie onderworpen, op basis van de schadecatalogus van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en Verkeerstechniek (CROW). De laatste inspectie heeft plaatsgevonden in het vierde kwartaal van 2022 en wordt in 2026 opnieuw uitgevoerd. Het onderhoud van de onverharde wegen is gebaseerd op het in 2023 vastgestelde Beheer- en uitvoeringsplan zandwegen.

Uitvoering van de werkzaamheden aan de wegen gebeurt door verschillende partijen. ROVA doet het klein (dagelijks) onderhoud. Middelgroot onderhoud, waarbij weg- of trottoirdelen worden aangepakt, voert een marktpartij uit op basis van een onderhoudsbestek. Groot onderhoud (reconstructie van de hele weg of wijk) besteden we projectmatig aan. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het Investeringsplan.

We voerden verschillende geplande onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden uit:

- De herinrichting van de Groenloseweg is afgerond en de inrichting is geëvalueerd. Daarbij zijn enkele aanbevelingen gedaan voor kleine aanpassingen aan de weginrichting. Deze worden in 2026 uitgevoerd.
- De Pasopweg en een zijtak van de Meenkmlenweg zijn opnieuw bestraat.
- De Prangeweg, Drenthelweg, Geesinkweg, Hoeninkstegge en een deel van de Steengroeveweg zijn opnieuw geasfalteerd.

Het cluster wegen bestaat uit wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken. De in 2025 gerealiseerde exploitatielasten met betrekking tot dit cluster zijn € 5,7 miljoen. Dit is inclusief de lasten voor straatnaamgeving en huisnummering, bermbeheer en gladheidsbestrijding.

De exploitatielasten bestaan uit € 2,6 miljoen aan niet-beïnvloedbare kapitaallasten (rente en afschrijving) en een bijdrage van € 0,8 miljoen aan ROVA. Het restant van € 2,3 miljoen betreft de beïnvloedbare budgetten, zoals klein onderhoud. In 2025 is voor € 2,8 miljoen geïnvesteerd in wegen.

Laadpalen

Toename elektrische auto's en laadbehoefte

Het aantal elektrische auto's is in 2025 verder toegenomen. Landelijk groeide het aantal stekkerauto's met circa 33% ten opzichte van 2024. In Winterswijk zijn in 2025 naar schatting circa 200 elektrische personenauto's bijgekomen.

Volgens de prognoses van ElaadNL groeit het aantal batterij-elektrische personenauto's in Winterswijk van een kleine 1.000 in 2025 naar een dikke 2.500 in 2030. De behoefte aan laadinfrastructuur groeit mee: van circa 1.250 laadpunten in 2025 naar 2.250 laadpunten in 2030 (thuisladers, werkladers, (semi-) publieke laders en snelladers opgeteld). Dit vertaalt zich in zo'n 290 (semi-)publieke laadpunten in 2025 naar 580 in 2030: een verdubbeling.

Realisatie openbare laadinfrastructuur

De concessie voor openbare laadinfrastructuur is (eerder) gegund aan Vattenfall InCharge. In 2025 zijn binnen de gemeente Winterswijk 11 nieuwe publieke laadpalen geplaatst (10 in Winterswijk en 1 in Meddo), goed voor in totaal 22 nieuwe publieke laadpunten.

Netcongestie en netbewust laden

Netcongestie blijft een belangrijke randvoorwaarde voor de uitrol van laadinfrastructuur. Daarom wordt, in afstemming met netbeheerder Liander en de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), binnenkort standaard netbewust laden toegepast bij publieke laadpunten. Hiermee wordt de belasting van het elektriciteitsnet tijdens piekmomenten beperkt.

Vanaf medio 2026 treedt het nieuwe Autoriteit Consument & Markt (ACM) prioriteringskader in werking. Publieke laadpunten vallen niet in een prioriteringscategorie en mogelijk gaat dit de uitrol van laadpalen blokkeren. De NAL en anderen zijn druk aan het lobbyen om dit te voorkomen, doordat netbewuste laadpalen immers geen (extra) druk op het net hoeven te zetten. Eind 2025 was hierover nog geen zekerheid en daarom zijn aanvragen voor nieuwe laadpalen zoveel mogelijk naar voren gehaald. Voor deze laadpalen zijn de netaansluitingen al aangevraagd en daarmee worden oplopende wachttijden voorkomen.

Laadvisie en de Verlengde Private Aansluiting (pilot VPA)

In 2025 is de geactualiseerde Integrale laadvisie en het bijbehorende plaatsingsbeleid vastgesteld. De laadvisie geeft richting aan de verdere uitrol van publieke en private laadinfrastructuur en biedt een actueel kader voor locaties, toegankelijkheid, veiligheid en netbewuste toepassing. Mede in het licht van netcongestie en de verwachte groei van elektrisch vervoer.

Bij de actualisatie zijn de ervaringen uit de in 2024 geëvalueerde pilot Verlengde Private Aansluiting (VPA) expliciet meegenomen. Op basis hiervan is de VPA onder voorwaarden toegestaan, door het gebruik van een platte laadkabel.

CO₂-reductie en schoner elektrisch rijden

De groei van elektrisch rijden draagt bij aan een verdere vermindering van de CO₂-uitstoot in het verkeer. Elektrisch rijden veroorzaakt per kilometer minder uitstoot dan rijden op fossiele brandstoffen. Bovendien wordt het steeds schoner, doordat het aandeel duurzame elektriciteit in Nederland blijft toenemen. In 2025 is dit aandeel verder gegroeid ten opzichte van 2024 en richting 2030 zal duurzame elektriciteit het grootste deel van de elektriciteitsproductie vormen.

Voor Winterswijk betekent de toename van circa 200 elektrische personenauto's in 2025 een vermeden uitstoot van ongeveer 300 tot 350 ton CO₂ per jaar. Deze besparing neemt richting 2030 significant verder toe.

Openbare verlichting

Beheer en onderhoud van de openbare verlichting voeren we uit conform het Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting. Het beleids- en beheerplan is geactualiseerd en in het tweede kwartaal van 2025 vastgesteld. Bij integrale afweging van de begroting 2026-2029 is tevens een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor een grootschalige vervangingsopgave. Veel bestaande lampen worden namelijk niet meer geproduceerd en de voorraad is gering. Dit betekent dat in de jaren 2026 tot en met 2029 circa 1.950 lampen en 400 masten vervangen moeten worden. De overgang naar ledverlichting moet op termijn leiden tot een nader te kwantificeren besparing op energiekosten. Klein dagelijks onderhoud, vervanging en schadeafhandeling worden uitgevoerd door een marktpartij op basis van een onderhoudsbestek.

Civiele kunstwerken

Onderhoud aan de civiele kunstwerken gebeurt op basis van visuele en technische inspecties. De inspectieresultaten worden vastgelegd in een beheerprogramma. In 2023 is er een beheerplan opgesteld met als uitgangspunt om bruggen en duikers op een minimaal niveau verkeersveilig te houden. Dit wordt middels regelmatig terugkerende inspecties gemonitord.

De plannen voor het vervangen van de houten brugdekken van de fietsbrug Oude Bochooltsebaan en Waliënsestraat zijn verder uitgewerkt en de benodigde vergunningen zijn aangevraagd.

Beheer gebouwen

De gemeente beheert naast gronden ook gebouwen, kunstobjecten, herdenkingsmonumenten en fontein. Dit betreft:

- 35 gebouwen
- 32 herdenkingsmonumenten en kunstobjecten
- 4 fontein/pompen

De dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen zijn in 2025 bepaald op basis van de meest recente meerjarenonderhoudsplanningen. Bij het bepalen van het gewenste onderhoudsniveau is conditieniveau twee 'goed' als uitgangspunt genomen. In onze plannen leggen we de nadruk op het verduurzamen/vergroenen van het gemeentelijk vastgoed op natuurlijke momenten. In 2026 wordt het nieuwe beheerplan voor de gebouwen ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Hierin worden ook nieuwe uitgangspunten voor de conditieniveaus meegenomen. De meerjarenonderhoudsplanningen worden in dit voorstel ook geactualiseerd.

Kengetallen wegen

	2022	2023	2024	2025
Verharde wegen binnen de kom	101 km	101 km	101 km	101 km
Verharde wegen buiten de kom	212 km	212 km	212 km	212 km
Zandwegen	125 km	125 km	125 km	125 km
Fietspaden	40 km	40 km	40 km	40 km
Voormalige RAL-fietspaden	58 km	58 km	58 km	58 km
Instandhouding wegen binnen de kom	0,6 km	0,7 km	1,1 km	1,2 km
Instandhouding wegen buiten de kom	6,2 km	2,1 km	5,2 km	3,0 km
Instandhouding fietspaden	3,2 km	1,5 km	0,9 km	0,4 km
Openbare verlichting	5.783 st	5.810 st	5.791 st	5.838 st
Vervanging openbare verlichting	127 st	100 st	168 st	50 st
Bruggen	70 st	70 st	70 st	70 st
Vervanging bruggen (autoverkeer)	0 st	1 st	0 st	0 st
Vervanging brugdekken (autoverkeer)	0 st	0 st	0 st	0 st
Vervanging voetgangers-/fietsbruggen (dek)	0 st	0 st	0 st	0 st
Tunnel	1 st	1 st	1 st	1 st

Waterbeheer inclusief riolering en beduikering

Eind 2023 is het Water- en Rioleringsprogramma 2024-2028 vastgesteld. Het vormt de leidraad voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de riolerings- en afwateringsobjecten in de gemeente Winterswijk. Op basis van afschrijving en inspectie worden (druk)rioleringen, drainages, duikers, sloten, wadi's en vijvers onderhouden, gerenoveerd of vervangen.

Basis is 'minder verstenen en verzamelen, meer vergroenen en verspreiden'. In bestaande wijken wordt door afkoppelen en bovengrondse afvoer van hemelwater bijgedragen aan het verminderen van het waterprobleem (wateroverlast en droogte). In 2025 is de uitvoering van de Groenloseweg volgens dit principe uitgevoerd; in 2026 is Hakkelerkamp-Oost fase 2 aan de beurt.

De regionale en lokale samenwerkingen Achterhoek+ en WintLicht zijn in 2025 gecontinueerd. Binnen Achterhoek+ is aandacht voor het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA).

Verder is er regionaal een programmaplan opgesteld voor de aanpak van droogte in de Achterhoek. Het gaat daarbij vooral om de problematiek in het buitengebied. In 2025 is dit verder regionaal uitgewerkt, om de kansen (waaronder subsidies) de komende jaren effectief te kunnen benutten.

Om de zoetwaterbeschikbaarheid klimaatbestendig te maken, is er voor de periode van 2022-2027 subsidie aangevraagd en ontvangen (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland 2e fase).

Waterteam WintLicht (Winterswijk, Oost Gelre en Waterschap Rijn en IJssel) werkt aan de ketenoptimalisatiekansen in het inzamel- en transportstelsel. Hier wordt gekeken naar de bron van verschillende stoffen en hoe deze stoffen verminderd kunnen worden. Aanpak bij de bron.

Beheer en onderhoud riolering en afwatering

Beheer en regulier onderhoud aan de riolering, evenals metingen van grondwaterstanden en monitoring van het gemengd riool, worden gecontinueerd. Ditzelfde geldt voor het reinigen van drainage, kolken en lijnafwatering.

In 2024 is gestart met het beheerprogramma Mapkit, waarin alle gegevens vanuit Brutis worden overgezet. Alle onderhouds- en reinigingscontracten worden met Mapkit aangestuurd. Uitgangspunt is dat Brutis uiteindelijk wordt uitgefaseerd. Er is gewerkt aan het verder compleet maken van alle data. Alle kolken en lijngoten zijn in beeld gebracht.

De eerste twee deelopdrachten voor het reinigen en inspecteren (aanbesteed in 2024) zijn inmiddels uitgevoerd. Er is ook een vierjarig bestek aanbesteed voor het reinigen van de drainageleidingen, waar inmiddels twee deelopdrachten van zijn uitgevoerd. De derde deelopdracht wordt dit jaar uitgevoerd.

De aanbesteding van het nieuwe grondwatermeetnet is afgerond en het meetnet is in bedrijf. Monitoring vindt plaats met digitale loggers en de gegevens worden beschikbaar gesteld via een portaal.

Op deze manier wordt ook voldaan aan de wettelijke verplichting vanuit de Basisregistratie Ondergrond (BRO).

Integrale projecten

In 2026 wordt gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de Bargerbosch en de Vredenseweg. Hier zal grootschalige rioolvervanging plaatsvinden. Daarnaast speelt het afkoppelen van verhard oppervlak een grote rol binnen deze projecten. Hakkelerkamp-Oost fase 2 zal binnenkort worden uitgevoerd.

Drukriolering

Het reguliere onderhoud van de drukriolering in het buitengebied is in 2025 op dezelfde wijze voortgezet. Daarnaast is er een aantal pompunits en gemalen gerenoveerd. Incidenteel zijn nieuwe aansluitingen op de drukriolering gerealiseerd. Komende jaren vindt er een grootschalige renovatie plaats.

We hebben een grootschalig gebiedsonderzoek uitgevoerd in Winterswijk-Zuidoost. Bedrijven willen uitbreiden in activiteiten, maar de riolering is hier niet op ingericht. In het voorjaar van 2025 is de riolering in dit gebied geoptimaliseerd. Ook hebben we veel hemelwater van de riolering afgekoppeld, zodat er meer capaciteit voor vuilwater ontstaat.

Onderzoek geuremissie

We hebben een onderzoek naar geuremissie uitgevoerd en verbeteringen aangebracht. Zo hebben we veel betonnen kasten vervangen. Geuremissie blijft een aandachtspunt.

Alle luchtinjectiesystemen zijn van groot onderhoud voorzien. Onderhoud blijft noodzakelijk om stankklachten te voorkomen.

De gerealiseerde exploitatielasten voor waterbeheer, inclusief riolering en beduikering, bedragen in 2025 € 5,7 miljoen. Dit is inclusief € 1,3 miljoen aan kapitaallasten (rente en afschrijving).

In 2025 is voor € 0,4 miljoen geïnvesteerd in de riolering.

Kengetallen riolering en waterbeheer

	2022	2023	2024	2025
Riolering gemengd	176 km	108 km	108 km	108 km
Riolering vuilwater		68 km	68 km	68 km
Riolering hemelwater	70 km	56 km	57 km	57 km
Riolering infiltratie		9 km	10 km	10 km
Drainage		92 km	92 km	92 km
Drukriolering persleiding	273 km	273 km	301 km	301 km
Drukriolering pompunits	1.007 st	1.010 st	1.025 st	1.025 st
Beduikering		6 km	6 km	6 km
Kolken	9.260 st	9.280 st	10.052 st	10.052 st
Lijngoten		1.550 m	1.616 m	1.616 m
Wadi's	16 st	16 st	20 st	20 st
Bergingsvijver	10 st	11 st	11 st	11 st
Aansluitingen riolering	10.560 st	10.570 st	10.610 st	10.630 st
Aansluitingen drukriolering	2.685 st	2.690 st	2.700 st	2.700 st
Vervanging riolering	0 km	0,5 km	0,5 km	0,5 km
Aanleg hemelwaterriolering	1,0 km	1,0 km	0,5 km	0,5 km
Afgekoppeld verhard oppervlak	1 ha	1 ha	1 ha	1 ha
Inspectie en reiniging riolering	4,0 km	7,5 km	16,2 km	9 km

Stedelijk groen en buitensportcomplexen

Stedelijke groen

Het onderhoud van het openbaar groen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit. Bij herinrichting van groen werken we volgens de vastgestelde Groenstructuurvisie. De aanleg en het beheer van de ecologische hoofdstructuren en natuurlijke verbindingen binnen de bebouwde kom worden overeenkomstig de kaart ecologische groenstructuren uitgevoerd.

Jaarlijks wordt een klein deel van het openbaar groen gerenoveerd. In 2025 zijn meer groenvakken dan normaal geroid in verband met dode beplanting. Dit is het gevolg van de warme en droge zomers van de voorgaande jaren. Daarnaast is er veel vraat van engerlingen, waardoor beplanting afsterft. De vakken zijn voorzien van nieuwe beplanting of ingezaaid met een gras- of kruidenmengsel.

Het laanbomenbestand in het buitengebied is verouderd. In het najaar van 2017 is hiervoor een beheerplan opgesteld dat voorziet in een gefaseerde aanpak van kap en herplant van deze bomen. Conform dit plan zijn in het najaar van 2025 op veel locaties dode en slechte bomen gekapt uit lanen. Waar ruimte is voor herplant worden weer bomen in de lanen aangeplant. Door de storm van 2 juli 2025 zijn veel bomen omgewaaid en is er stormschade in boomkronen. Er is een extra snoeironde uitgevoerd om te voldoen aan de zorgplicht.

De gerealiseerde exploitatielasten voor het onderhoud van het stedelijk groen bedragen in 2025 € 4,2 miljoen. Dit is grotendeels (€ 2,9 miljoen) de bijdrage aan ROVA.

In 2025 is voor € 0,3 miljoen geïnvesteerd in groen.

Buitensportcomplexen en speelvoorzieningen

Voetbal

Kunstgrasvelden die acht jaar liggen worden tweejaarlijks gekeurd. Indien de velden tien jaar of ouder zijn, worden ze jaarlijks gekeurd. Afhankelijk van de keuringsresultaten worden indien nodig aanvullende onderhoudswerkzaamheden en/of reparaties uitgevoerd. Bij een volledige afkeuring (meestal na meer dan twaalf jaar voor rubber ingevulde velden, en na meer dan vijftien jaar voor zand ingevulde velden) worden deze velden opgevoerd voor volledige vervanging. In het voorjaar van 2025 is het veld van SC Meddo afgekeurd en in de zomer van 2025 vervangen. Alle velden van FC Winterswijk zijn eind 2025 goedgekeurd. De vervangingsplannen liggen klaar, zodat snel geanticipeerd kan worden.

Atletiek

De hardloopbaan van AV Archeus is afgekeurd. Baan 1 is plaatselijk verzakt. In 2025 is nader onderzoek uitgevoerd en gebleken dat de schuimbetonfundatie van de baan is aangetast door water. Dit is in 2025 onder garantie hersteld. De baan kan voor eigen gebruik weer veilig worden gebruikt. In het voorjaar van 2026 wordt de baan, na het aanbrengen van de belijning, door de Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie (KNAU) gekeurd.

Hockey/Korfbal

Er heeft vooronderzoek plaatsgevonden naar de toestand van het tweede natuurgrasveld van WIKO/ WMHC Avanti. De ondergrond en de drainage zijn in goede staat. De kunstgrasmat is mede door de gedeeltelijke ligging in de schaduw dichtgeslibd door alg- en mosvorming. Hierdoor droogt het veld slecht op. Na afkeur is het veld in de nazomer van 2025 vervangen.

Tennis/Padel

De Winterswijkse Tennis Club heeft vergevorderde plannen om twee extra padelbanen aan te leggen. De vergunningsaanvraag is ingediend. De banen worden op eigen kosten aangelegd.

De jaarlijkse exploitatielasten voor onderhoud aan buitensportcomplexen bedragen in 2025 € 194.000. Dit is grotendeels (€ 115.000) de bijdrage aan ROVA.

In 2025 zijn de gerealiseerde investeringen voor buitensportaccommodaties € 944.000.

Speeltuinen

In maart 2025 heeft de gemeenteraad de uitvoeringsagenda Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) vastgesteld. Tot en met 2028 is er geld beschikbaar gesteld voor het vervangen van de bestaande gemeentelijke speelvoorzieningen.

In juni 2025 is gestart met de participatie voor zeven locaties waar nieuwe toestellen worden geplaatst. Ook zijn vijf trapveldjes opnieuw ingezaaid.

De speeltuinverenigingen worden ambtelijk ondersteund om de levensvatbaarheid te verbeteren. In 2025 hebben drie speeltuinverenigingen deze subsidie aangevraagd.

De gerealiseerde lasten voor de vervanging van speeltoestellen komen in 2025 uit op € 281.000.

Kengetallen groen

	2022	2023	2024	2025
Areaal groen	143,0 ha	143,5 ha	143,5 ha	143,5 ha
Vervanging groen	0,2 ha	0,3 ha	0,3 ha	0,3 ha

Gebouwen

Voor gemeentelijk vastgoed dat langdurig in de vastgoedportefeuille blijft, is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Deze actualiseren we eens per vier jaar. Bij de actualisatie vindt per gebouw een conditieopname plaats. Daarnaast is een beheerplan onderhoud opgesteld, met daarbij de uitgangspunten met betrekking tot de gehanteerde conditiescores. Het beheerplan wordt in 2026 vastgesteld.

We zijn daarnaast bezig om het gemeentelijk vastgoed de komende jaren te verduurzamen. Deze verduurzaming vindt plaats op natuurlijke momenten, zodat er geen onnodige uitgaven worden gedaan en de financiële middelen zo efficiënt mogelijk worden ingezet.

Daar waar er bijstellingen van de budgetten plaats dienen te vinden door externe invloeden, voortschrijdende inzichten of gewijzigde plannen, worden deze verwerkt in de jaarlijkse budgetcycli. Onderhoudskosten van panden die naar verwachting de komende jaren worden afgestoten, vallen onder het exploitatiebudget.

Kengetallen gebouwen

	2024	2025	2026
Huisvesting organisatie	2	2	2
Brandweer	1	1	1
Begraafplaats	4	4	4
Cultuurhistorie	3	3	3
Sport	9	9	9
Peuterspeelzaal	1	1	1
Niet voor openbare dienst bestemde gebouwen	14	14	13

